

De hellige kilder

Af K. Høgsbro Østergård
v. Olga Pedersen

I Knud Høgsbro Østergårds efterladte papirer, der befinder sig i Aastrup Sognearkiv, findes flere fortællinger fra egnen, som aldrig er nået længere end til Høgsbro Østergårds skrivebordsskuffe. Ikke alle er færdige, men ligger mellem en del løse notater der i nogle tilfælde gør det muligt at redigere dem, så de nu efter hans død i 1987 alligevel kan blive udgivet.

Høgsbro Østergård var så vidtspændende i sine interesser og stoffet derfor så mangeartet at opgaven ikke kan løses uden at man bruger tid på at sætte sig ind i de forskellige emner. Det vil være et stort arbejde, som jeg efter fattig evne vil forsøge mig med i årene frem.

Nedenstående artikler er det første forsøg. De er skrevet henholdsvis i 1940 og 1958. Jeg har valgt at bringe en indledning eller, hvor det er muligt, en supplerende forklaring, og derefter gengive Høgsbro Østergårds egne ord uden at redigere ret meget heri. I enkelte tilfælde har jeg udeladt afsnit eller sætninger, som jeg har fundet uvæsentlige for selve emnet.

Jeg skylder at nævne at eventuelle forklaringer i hovedsagen bygger på oplysninger fra samme materiale som artiklerne, og kun hvor disse ikke har været tilstrækkelige, stammer de fra mine egne undersøgelser.

De hellige kilder

I 1930erne, da Knud Høgsbro Østergård var teologistuderende, fandt han i sit hjemsoqn, Thorstrup, spor efter St. Gertruds kilde på Kappelbanken i Sig.

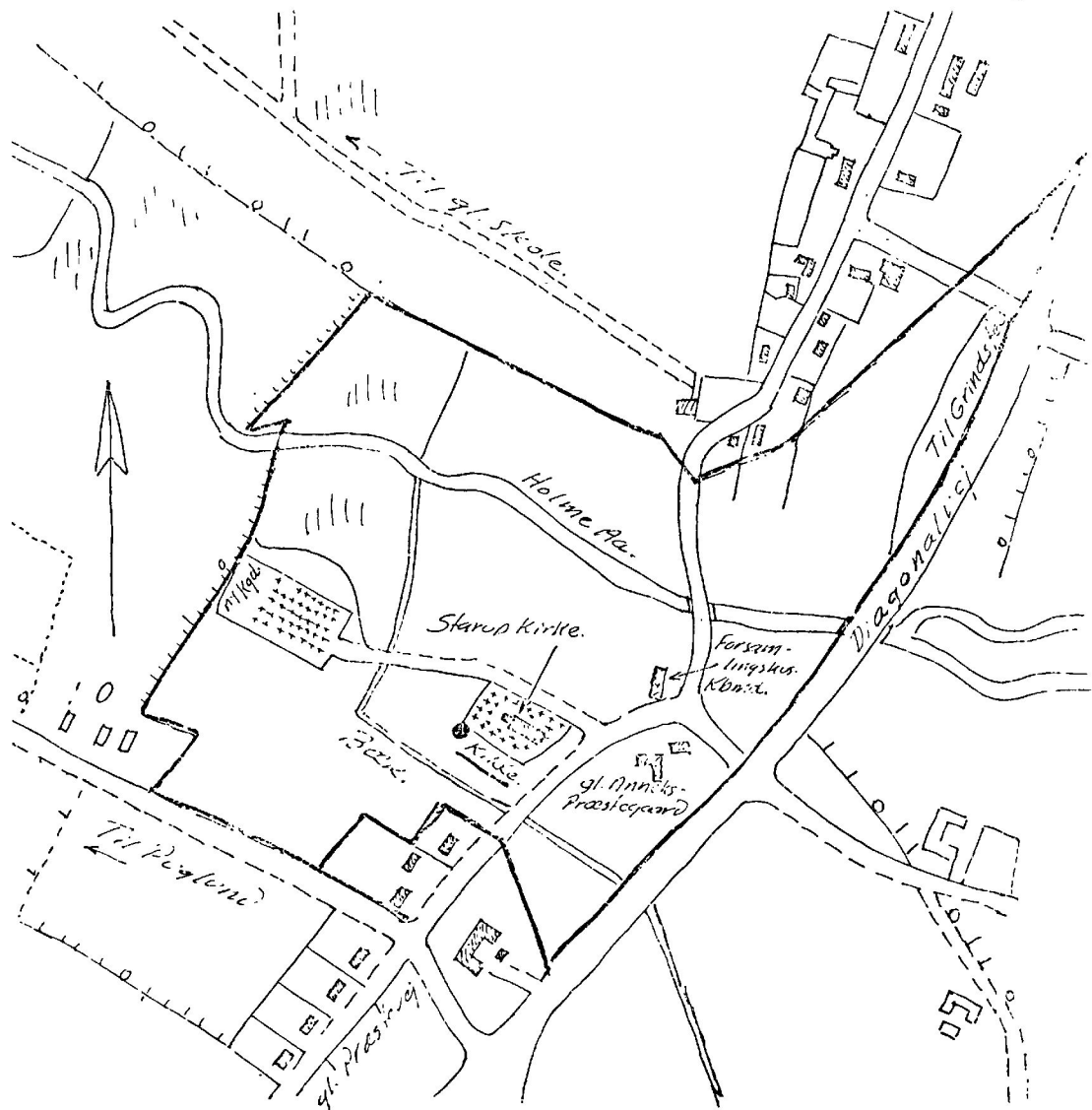
Det blev begyndelsen til hans interesse for de hellige kilder, der i oldtiden blev søgt af folk i

tusindtal, ikke blot for at få helbredelse for sygdomme, men også i glæde og fest. I mange tilfælde blev de betragtet som guddomme og havde været søgt længe før kristendommen kom og *satte sig på dem*, ved at vie dem til én eller anden helgen for derved at gøre de steder legale, som folk i forvejen ikke var til at rokke fra. At de i nogle tilfælde fik tilført store offergaver, ses omtalt i Vilhelm Bangs *Danmarks hellige kilder* fra 1895.

Kilderne besøgte hovedsageligt ved midsommer og især i Jylland mødtes man Valborgaften, der indtil år 1700 faldt 11 dage senere end i dag, og altså var 10. maj, og ligesom varslede sommerens komme. Både denne aften og ca. en måned senere, nemlig Sankthansaften, brændtes bål ved kilderne. Sidstnævnte aften brænder man som bekendt stadig bål, og flere steder i landet finder festlighederne midsommeraften endog stadig sted, hvor det altid har været. I nærheden af en hellig kilde.

Da der nu alligevel omkring disse faste tider fandtes en del mennesker på stedet, udviklede sig de såkaldte *kildemarkeder*. Handelsmænd fandt på at udnytte situationen og falbød *engangskrus* idet de proklamerede, at det krus den syge havde drukket kildevandet af, ikke måtte benyttes af nogen anden, men straks burde knuses og kastes ved kilden.

*Er glansen gået helt af Sancte Gertrud,
man siger ofte uden ret at tænke på
det har sit udspring alt fra denne helgeninde
hvis billed strålede i fordums tid i helgenskrud
på hvert et herberg og i St. Gertruds gildeskrål
man fordrede: For hende drikkes der et »minne«.*

Det fredede Areal omkring Starup Kirke:

1:4000

gennemført 1959, (efter Planskitse).

20/7-73. K. 117

At drikke en skål for St. Gertrud er altså en glædeshandling, og et bevis på at St. Gertruds kilde også blev søgt til fest og glæde. En skål for den af alle helgeninderne der ansås som særlig beskytter af de hellige kilder. I Thorstrup sogn rejstes et kapel ved Gertruds kilde, et bedehus for de tilrejsende. Måske rejst for penge der var ofret til kilden.

Hvad var mere nærliggende end at de samme midler kunne rejse en kristen kirke. Derved forenedes kristendom og overtro og levede videre i den lokale befolkning uden at de gjorde sig særlig store og mange tanker om hvad der var hvad.

St. Syllatz kilde ved Vester Starup kirke

Artiklen fra 1940 om St. Syllatz's kilde blev aldrig offentliggjort, måske fordi Østergård ikke synes at have været tilfreds med at antage St. Syllatz som en slags lokalhelgen uden at kunne føre endelig bevis for påstanden.

I senere undersøgelser synes han dog at have fået slået fast, at St. Syllatz kan have været en af de gotiske martyrer der nævnes i værket *Marts helgenernes liv* bd. 3, der er *heldigt påbegyndt og samlet af Johs. Bolland, medlem af jesuiter ordenen i Antwerpen i 1668*.

Ligeledes nævnes i 1719 i *Heiligen Leksikon* og *Heiligen Calender* fra Köln og Frankfurt, henholdsvis sp. 230 og 2545 en gotisk helgen og martyr Zylas.

Der synes derfor ikke længere at herske tvivl om, at den St. Syllatz der har givet navn til kilden ved Starup kirke, har været at tælle blandt gotiske martyrer. Her overlader jeg ordet til Knud Høgsbro Østergård i Aastrup præstegård d. 9.8.1940.

En lokal helgen i Sydvestjylland?

I en indberetning til biskop Ole Worm i 1638 om Starup Sogn skriver den daværende præst

for Aastrup og Starup Sogn, Niels Baltersen følgende:

Intet antiqvitet met rune bogstaffer, steene, billeder oc andet dislige findes der udi sognene, mens det siges aff de gamle, at udi paffuedommens tid her udi riget hauffer der været en synderligt helligdomskilde uden ved kirkegården, som haffde sit naffn udaf den helgen S. Syllatz oc kaltis S. Syllatzis kilde, til hvilken de suige oc krøblinge søgte, toede sig met vandet deraf oc fick deris helbred igen, oc ofrede derfare til St. Syllatz deres gaffuer oc skenck, mens der findes nu ingen rudera eller vestigium af samme kilde.

Ifølge indberetningen, som er det eneste sted denne kilde omtales, siges det, at der har været en *synderligt helligdomskilde* uden ved kirkegården i Starup. Ifølge Molbechs ordbog siger ordet *synderligt* at kilden har været betydelig, og at betegnelsen *uden ved kirkegårdsdiget*, men meget tæt op ad denne.

Da jeg kom her som præst i 1936 undrede jeg mig over at høre om en kilde i nærheden af denne kirke da dens beliggenhed er sådan, at man ikke synes der kan være vandtryk i terrænet. Kirken ligger på en lille bakke ca. 20 fod over engdraget, der omslutter den på de tre sider. På den fjerde side er terrænet også lavet om. Holmen er ikke meget større end selve kirkegårdens areal. Ude i engen sydøst for kirken, øst for vejen, under en bakkeskråning af lignende højde, men større i omfang, er der dog nu i vor tid en kilde med betydelig vandføring, som driver et lille møllehjul, der trækker en dynamo til et elektrisk hegn. Der kan derfor have været en kilde ved kirken, men hvor?

Præsten Niels Baltersen siger i 1638 at den er *uden ved kirkegården efter hvad de gamle beretter, rester eller spor af den findes ikke . . .* Niels Baltersen har altså ikke set kilden. Det eneste sted, der er mulighed for, at den har været er ved kirkegårdens sydvestligste hjørne.

her står endnu den dag i dag et elletræ ovenpå kirkegårdsdiget. Det eneste *vilde* træ i kirkens nærhed. Nedenfor hvor træet står er engen, selv i meget tørre somre, fugtig og sumpet.

Det er et spørgsmål om man skal tage udtrykket *uden ved kirkediget* alt for bogstaveligt, eller om man skal antage at kirkegården er blevet udvidet siden 1638. I sin bog om Starup sogn skriver O. Jespersen nemlig i 1920 på side 33:

Skønt beretningen fra 1638 siger at der intet spor er af kilden, har man dog indtil for en del år siden kunnet påvise dens plads i det sydvestlige hjørne af kirkegården, om det er med rette eller urette kan ikke afgøres, men vandet stod i al fald på dette sted op mod overfladen. Ved udgrøftning og opfyldning er dette forandret så man nu med fuld ret kan sige, at ethvert spor af kilden er forsvundet.

I et brev dateret 8.8.1940 skriver den tidligere præst ved Starup og Aastrup kirker, Henrik Laursen (1898-1912), *Om kilden kan jeg kun sige, at der i min tid var et brøndlignende hul (vel ca. 1 alen i diameter) i kirkegårdens sydvestre hjørne nær ved diget. Det brugtes til kalk til kirkens hvidtning. Jeg har set vand i den på en tid, da der højst var en lille kalkrest på bunden og spurgt mig selv om det var muligt hvis der ikke var et væld, eftersom dens bund lå betydeligt over jordniveauet uden for kirkegårdsdiget.*

Denne oplysning har jeg også fået af flere af *de gamle* i sognet altså må denne plads, der i 1638 betegnes som værende *uden ved diget*, være det samme som senere bruges til kalk.

Den 30.7.1940 traf jeg tilfældigt en mand, der i 1915 havde fået anvist en gravplads, der i det sydvestligste hjørne af kirkegården. (Manden var den nuværende møller i Starup, Christian Sørensen Nielsen), *kilden kender jeg godt, sagde han, den var i det sydvestlige hjørne. Jeg har selv fjernet stenene da jeg fik anvist gravplads til to af mine børn, (hans børn døde i 1915 og 1920). Jeg fjernede en del kampesten, der sad i*

Linoleumssnit udført i 1981 af Knud Høgsbro Østergård. Sådanne forestillede han sig St. Syllatz kilde.

en rundkreds, indtil ca. 1 meter dybt. Om jeg fjernede dem alle husker jeg ikke, eller om resten blev jævnet ud. Jeg undrede mig over at der kunne stå vand op i den højde på det sted. Hullet var noget sammenskredet og måtte planeres for gravens skyld. Stenene var ikke større end at man kunne løfte dem. Der var ingen grave på stedet, de ligger lige norden for.

At hullet har været sat op med kampesten tyder på, at det er kilden. Det er en gammel kendt måde at sætte en brønd på. Den har da været jævnet før 1638, men er sunket sammen så vandet igen er trængt frem til overfladen.

På kirkegården er der fundet en del mønter, bl.a. 6 i 1916 som antages at være udmøntede i

Ribe omkring 1150-1154 da Ribe bispestol havde halvpart i møntindtægten under Sven Grade. Biskoppen var da Elias (1142-66) kendt fra Sakso. Mønterne er kendt fra et tidligere fund ved Vejen. Andre mønter er: 1 stk. fra Erik Menveds tid, 1 stk. fra Erik af Pommerns tid. 1 stk. fra Kristoffer den Andens tid og 1 stk. fra Frederik den Førstes tid, alle er indleveret og opbevares i den kongelige møntsamling på Nationalmuseet. Disse mange mønter, alle fundet på kirkegården er sikkert at sætte i forbindelse med de *gaver og skænk* man ofrede til St. Syllatz.

Tilbage bliver så spørgsmålet om hvem St. Syllatz er. I Kunstlers *Ikongraphie des heiligen* har jeg ingen fundet af det navn. Den danske almanak og Ellen Jørgensens *Helgendyrkelsen i Danmark* nævner heller ikke nogen af det navn.

Det synes at være forvansket, eller stavet noget ubehjælpsomt. Det synes nemlig som om man kan skimte navnet Silas bagved den i 1638 angivne stavemåde. Det bekræftes ved at lægge mærke til slægtsnavnet på beboeren af dobbeltgården i Hesselho, i den østlige del af Starup sogn. Her er navnet Syllatz anvendt som mandsnavn i flere slægtsled.

1645, kun 7 år efter præsteindberetningen, boede en enke på Hesselhogård ved navn Karen Silluses, i 1651 staves hendes navn Karen Sylladtz. 1660 bebos samme gård antagelig af hendes søn, der hedder Søffren Zillesen.

Skikken med at anvende et helgennavn, der er knyttet til stedet, som personnavne i en slægt, måske som tak for en helbredelse eller lignende, synes jeg også at have sporet i Thorstrup sogn, hvor man i folketællingslisterne ofte finder navnet Gertrud anvendt, måske i forbindelse med St. Gertruds kilde i samme sogn.

Er der her tale om en lokalhelgen i Sydvestjylland med navnet Sillas, Silles eller Silas,

antaget efter navnet på Poulus rejseledsager i apostolsk tid. Act. 15.22 Zilas, af en nu ukendt mand fra tiden omkring kristendommens første tid i disse egne. Det er det spørgsmål der uvilkårligt melder sig i forbindelse med det mærkelige navn St. Syllatz.

Knud Høgsbro Østergård
Aastrup præstegård d. 9.8.1940

Sct. Folmers kilde ved Alslev

*HVEM lyste her for første gang.
Guds fred i vore egne
og læret os den salmesang
som aldrig mer' skal blegne?*
Sct. Folmer.

*Hvem nævnte først det Jesu navn
på Jyllands hedesletter
som siden hen til sjæles gavn
gør lyst i mørke nætter*
Sct. Folmer.

*Kom du hertil fra fjerne land
til dine barndomsegne
for her at plante korsets tegn
imellem dine egne?*
Sct. Folmer.

*Det dybe dunkle kildevand
kan ingenting fortælle
og bankens lysegule sand
er tavs af år og alde*
Sct. Folmer.

*Jeg spørger, men får intet svar
tavs ruger nattens mørke
men kildens vand er end så klar
og giver liv i ørke.*
Sct. Folmer.

Vers i Høgsbro Østergårds papirer uden forfatternavn. De kan være Høgsbros egne.

I Sigfred Svanes bog fra 1979 *100 danske hellegikilder* kan man kort læse om Sct. Folmers kilde i Alslev, at en præsteindberetning fra 1639 nævner en *vældkilde, som findes mellem Alslev mølle og en landsby, Toftnæs ved navn, udi Alslev Sogn, som kaldes Sct. Pholmers kilde, har været for en rum tid siden en helligdom, hvortil man for adskillige sygdomme og afbræk har til søgt*. Kilden havde et hus med et billede der sikkert forestillede Sct. Folmer samt et højt kors, der viste vej til stedet. Endvidere tilføjede præsten at *en bonde skal omkring 1500 have tilvendt sig de gaver, de syge havde efterladt som tak*. Ved kilden har været afholdt de før nævnte kildemarkeder, og sluttelig skriver Sigurd Svane at *der er en egen vemodig stemning i engen omkring stedet, hvortil kun få i dag finder vej*.

En af dem, der fandt vej var Knud Høgsbro Østergård. Det var en dag i 1958. En museumsmand fra København skulle se stedet i forbindelse med, at Historisk Samfund for Ribe amt havde ønsket at frede kilden og rejse et nyt kors, til afløsning af de sikkert utallige, der gennem århundrederne har stået på stedet for at vise vej til det hellige kildevæld.

Høgsbro Østergård blev museumsmandens ledsager til stedet, og det er egentlig mere om denne tur for tredive år siden, og generelle betragtninger omkring de hellige kilder, denne beretning handler.

Knud Høgsbro Østergård beklagede at det ikke blev et irsk ringkors der rejstes på stedet, da han forbandt den ukendte helgen Sct. Folmer med én af de irske munke han var overbevist om, havde forkyndt kristendommen i Danmark flere år før Ansgar, uden at han dog havde fundet navnet Sct. Folmer i denne sammenhæng, men pegede på at kildedyrkelse var forbudt af Knud den Store i det romersk katolske Sydengland, mens det var meget typisk for den keltiske kirke.

I året 1959 blev stedet fredet og et kors, tegnet

af nationalmuseets arkitekt Marinus Andersen, København, og udført af snedkermester Niels Thomsen, Esbjerg, blev rejst. Afsløringen fandt sted ved Historisk Samfunds sommerstævne den 13.6.1959 og pastor Knud Høgsbro Østergård fra Aastrup, der også var medlem af bestyrelsen, holdt indvielsestalen.

Men forud var altså gået dette forårsbesøg ved den hellige Folmers kilde:

Et forårsbesøg ved Sct. Folmers kilde i Alslev

En formiddag kom der en museumsmand fra København og besøgte mig. Han var på vej ud til Alslev til Sct. Folmers kilde, som Historisk Samfund for Ribe amt gerne ville have fredet. Da jeg hørte om det, spurgte jeg om jeg kunne køre med til Alslev sogn, tæt ved Varde.

Så kørte vi. Ved Varde kørte vi forbi den store nye kaserne og kom til Alslev by, drejede til venstre og kom ned gennem nogle dybe hulveje, som må være blevet udhulet ved tunge vognes møllekørsel gennem mange hundrede år.

Pludselig holdt vi på gårdspladsen foran den gamle møllebygning. Det hele havde et meget gammelt præg, meget forfaldent men meget idyllisk. Vandmøllen var nu nedlagt og et moderne ørreddambrug indrettet i forbindelse med den gamle mølledam.

Foran huset stod et par meget gamle elle- eller piletræer. Huset var i to etager. I den lange smalle forstuegang stod der en gammel dragkiste, og inde i stuen sad mølleren i sin gyngestol med et uldent tæppe om benene. Han havde åbenbart sovet til middag. Vi fremførte vort ærinde. Han kunne vel ikke vise os Sct. Folmers kilde. Det kunne han let, og sammen kørte vi over dæmningen ved fiskedammene, op gennem en meget sandet hulvej, til venstre ad smalle markveje, som var delvis ødelagt af at ploven og harven var kørt for tæt ud til vejbanen. Her tog man ikke det så nøje, for hvor

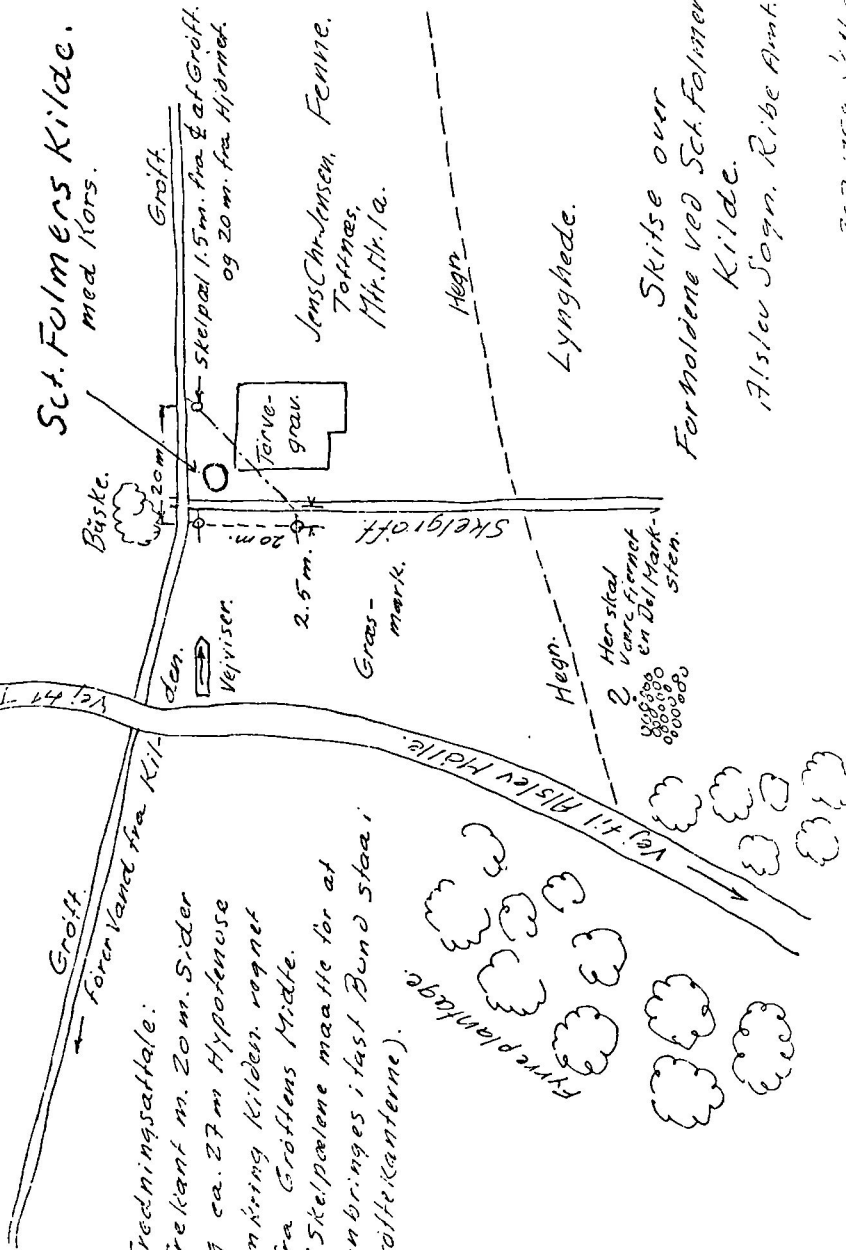
Matr. Nr. 1a peger at være
Præstegaardens for.

Her er
"de Skolbanken"
(hvor ingenting kan gro!)

Sct. Folmers Kilde.
med Kors.

Fredningsattale:

Trekant m. 20 m. Sider
og ca. 27 m Hypotenuse
omkring Kilden, roget
fra Grøttens Midte.
(Skelpelele maatte for at
anbringes i fast Bund staa i
Grøttekanterne).

Jens Christensen, Fenne,
Tofnæs,
Mh. Nr. 1a.

Skitse over
Forholdene ved Sct. Folmers
Kilde.
Alslev Sogn, Ribe Amt.

EG. 7. 1958 15. 11. 1958

der ikke var riller fra plov eller harve, var der store dybe huller i vejen, så kørselen lignede en tur med rutschebanen i Tivoli i København.

Tæt ved et granhegn var der sået ærter, lagde jeg mærke til og sad og tænkte på at de sikkert var foder til skovduerne i efteråret. Efter ærterne kom vi til en fyrreplantage. Det vil sige, fyrrene var lange og tynde og for størsteparten udgåede, men herfra snoede vejen sig ned i et engdrag med gamle mosegrave, lyng, pors og kogleaks. Hernede gik storken og snakkede med sig selv. Den kiggede lidt på bilen, men flyttede sig ikke nævneværdigt. Det var tydeligt at den slags havde den set før, og først da vi kom den så nær, at den var i fare for at blive kørt over, tog den et par lange hop og steg til vejrs i den blå luft, slog et par slag til siden og tog kurs mod nordøst. *Hvor mon den skal hen*, spurgte magisteren. *Åh, den skal til Varde Sønderport*, svarede den gamle møller, og ganske rigtigt, den forsvandt i retning af Varde kirkes tårn, som kunne ses i det fjerne.

Der var så fredeligt herude, ikke et hus eller en gård at se. Et af de få uberørte steder i den moderne trafik og travlhed. Ovre på den anden side engen, hævdede terrænet sig igen, der ligger *æ skoelbank*, sagde formanden. *Det fortælles, at væltede engang en stor gryde med skoldhed suppe, det skoldede jorden så der siden intet kunne gro.*

Det gamle sagn siger noget om stedets særlige karakter. Det vidner om at det har været mere kendt engang end det er i dag, sagde han.

Men hvor var kilden. Der var ikke noget i landskabet, som tydede på dens nærhed, men den gamle møller vidste besked. Vi måtte skræve over et pigtrådshegn, gå gennem en græs-fenne, videre over til nogle pilebuske som stod midt i lyngen, og så stod vi ved den hellige Sct. Folmers kilde. Jeg undrede mig såre. Mellem de lange lysegule græsstrå så man faktisk ikke andet end noget, der lignede et mosehul og ved

siden af det var der en tørvegrav, hvor tørveskæremaskinen lå og blev rød og rusten i solen. I vandoverfladen lå en termoflaske, og flere andre små flasker lå på stedet og flød.

Men piletræerne stod med store gule gæslinger på. Lige bagved i en grøft smuttede en ækel vandrotte væk mellem piletræets rødder.

Kunne det virkelig være en hellig kilde. Det var et mosehul. Ganske vist var der et par meter mellem mosehullet og tørvegraven, så kilden var ikke forstyrret eller opgravet, men alligevel. Havde man nogen garanti for at her havde været et helligt sted?

Magisteren så meget tvivlende ud, og jeg der ifølge mit embede måtte siges at repræsentere helligheden, stod usikker og tvivlende. Men formanden var ikke i tvivl om at stedet burde fredes. *Kunstmaler Niels Holbak har malet et billede her fra*, sagde han, *stedet er kendt i sognet og har været valfærtssted helt op til midten af forrige århundrede. Der var et lille skur eller kapel i nærheden. Det er vores tanke at rejse et kors af cement her ved siden af stedet.* Det sidste sagde han sådan ligesom for at understrege, at der egentlig ikke var noget at diskutere.

Magisteren grundede lidt og spurgte, hvordan man dog ville få et kors til at stå fast i den bløde mosejord.

Det var formandens ord og overbevisende optræden, mere end selve stedet, der til slut overbeviste magisteren om at det var værd at frede.

Jeg lagde mærke til, at den gamle møller stod lidt i baggrunden med et udtryk i ansigtet, der tydeligt udtrykte undren over, at den høje intelligens kunne tvivle om en sådan overleverings rigtighed. Han havde historien fra slægterne der var gået forud. Ingen beviser og sådan noget, men et ord fra slægt til slægt. Det var nok for ham. Han pegede med sin strakte pegefinger på mosehullet. Her er stedet.

Ved at følge retningen af hans finger kunne

jeg også se at der nok var noget om snakken. Vandet i mosehullet var ikke sort og plumret, men fuldstændig krystalklart, og en svag krusning i overfladen viste at det var rindende. Jeg gik nærmere og så nu at man dybt nede kunne skimte hvidt sand. Kildens vand løb ganske langsomt ud mellem lyngris og pors og i grøften, hvor vandrotten var forsvundet, stod der jo en vandpil, mægtig til de gamle piletræer ved kilden på Starup kirkegård.

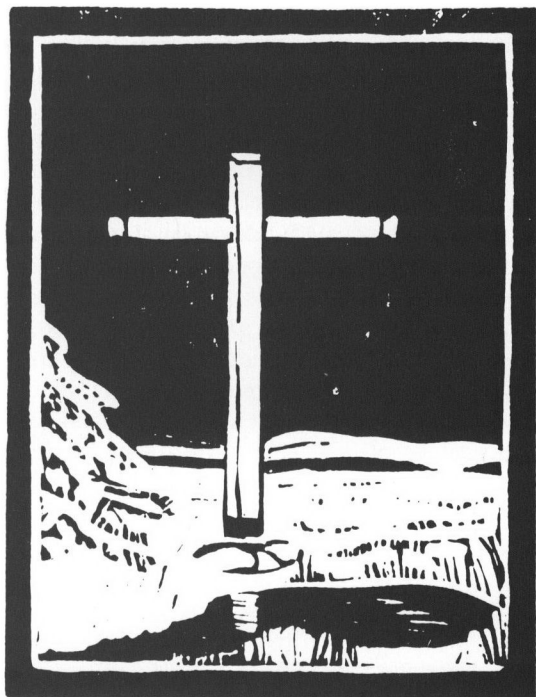
Hvor stort et stykke vil De have fredet, spurgte magisteren, der også havde set det klare vand og den hvide sandbund, *det er vist nok med 2 meter*. Jeg gik og kiggede efter om der dog ikke var tabt et eller andet på stedet, et potteskår eller lignende, men fandt ingenting.

Da jeg kom hjem spurgte min kone, hvor jeg havde været og jeg fortalte om kilden, der ikke lignede nogen kilde, om hulvejene, piletræerne, termoflasken og tørveskæremaskinen. Ingen af delene havde set hellige ud.

Jeg har lige læst noget kønt i et blad, nogle ord af Sigrid Undset om det hellige, sagde hun. Det er citater fra en biografi Sigrid Undset har skrevet af A. H. Winsnes (udkommet Ashehoug, Oslo 1949). *De gamle hedenske religioner var ellers langt mere forbundne med kristendommen end vor tids hedenskab. Det hellige var ikke borte fra deres liv.*

Pludselig slog det mig. Denne Sct. Folmers kilde var jo et vidnesbyrd om det gamle hedenskab. Den hedenskab, der så det hellige midt i deres tilværelse, som en kildes klare rene rislende vand midt i en moses plumrede stillestående vande. Der var noget der var helligt for dem.

Vi kan smile ad det og det gør man også, men Sct. Folmers kilde taler et stærkt og stille sprog om noget, som er glemt og borte for vor tid: At der er noget der er helligt, Der er noget der er helligt midt i tidens plumrede lunkne sure mosevand, der samler sig hvor egennyttens tørvegravning har efterladt et hul med rustent og

Kors, rejst af Historisk Samfund for Ribe Amt, ved Sct. Folmers kilde, Linoleumssnit af K. Høgsbro Østergaard.

slidt kasseret affald fra teknikkens kolde årsagsbestemte tankeverden.

De kilder, hvori menneskesjælen har slukket sin tørst, siger Sigrid Undset, *kan blive tilsvinede og grumsede, Gud alene ved hvor længe, men jeg tror ikke, de kan tørre ud for evigt.*

Jeg tænkte på kildevandet, som gled rislende og klart mellem tuerne. På solen, der spejlede sig i overfladen og fik kilden til at glitre som sølv. Tørvemosset truede med at dække hele fladen, men det rindende vand holdt det tilbage.

Jo, tænkte jeg, nedenfor *æ Skoelbank*, hvor en gryde med kogende vand engang væltede så intet kan gro, skal der stå et synligt minde om tider og slægter, som midt i tilværelsen så noget

helligt i en kildes klare kølige rene vand. Det sted skal fredes og her bør stå et kors, netop et kors, det synlige symbol på det hellige.

*Lad livets kilde flyde,
at ingen stopper den . . .*

Knud Høgsbro Østergård
Aastrup præstegård d. 4. juni 1958.

Knud Høgsbro Østergård (1900-1987) modtog i 1985 H. K. Kristensen Prisen. Mange artikler i »Fra Ribe Amt« især af kirkearkæologisk art.

Olga Pedersen, f. 1935, gårdejer, leder af Åstrup sognearkiv. Boldingvej 16, 6752 Glejbjerg. Modtog i 1990 H. K. Kristensen Prisen. Har tidligere skrevet i »Fra Ribe Amt«, og udgav 1985 »Aastrup sogn fra enevælde til udskiftning 1660-1790«.